

Воронова А. С., канд. екон. наук Кучеренко С. К.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

РИЗИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ КРИЗИ

У кризовий період підприємства стикаються з низкою ризиків, які можуть суттєво вплинути на їхню діяльність. Водночас, криза може створювати нові можливості для зростання та вдосконалення. Важливо правильно оцінювати ризики та використовувати можливості для забезпечення стійкого розвитку.

Типологія ризиків підприємства під час кризи поділяється на:

- 1) фінансові ризики: зниження доходів, проблеми з ліквідністю, втрата інвестицій;
- 2) операційні ризики: перебої у постачанні, збільшення витрат, зниження продуктивності;
- 3) репутаційні ризики: негативні відгуки, втрата довіри клієнтів;
- 4) правові ризики: зміни у законодавстві, проблеми з дотриманням регуляторних вимог;
- 5) стратегічні ризики: неправильні управлінські рішення, втрата конкурентних переваг [3].

Не менш важливим для підприємства є визначення оцінки ризиків та їх мінімізація. Тобто, треба провести:

- 1) аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища для виявлення можливих загроз;
- 2) розробку антикризової стратегії, орієнтованої на швидке реагування;
- 3) диверсифікацію бізнесу як спосіб зниження ризиків;
- 4) використання страхування, кредитних ліній та фінансових резервів.

Кількісні оцінки ступеня ризику для українських підприємств з розподілом за розмірами по 2022 р. у розрізі видів діяльності, на підставі даних Державної служби статистики України, надано в табл. 1 [1]. Проаналізувавши дані таблиці 1 можна визначити які сектори економіки України є найбільш привабливими для інвестування (для цього було використане відношення суми збитків підприємства до загальної вартості його майна – завдяки своїй фінансовій стійкості великі підприємства секцій G, K, L та M визначаються найбільш привабливими для інвестицій.

Том 2. ПІДПРИЄМНИЦТВО В УМОВАХ КРИЗИ: АДАПТАЦІЯ ТА ВИЖИВАННЯ

Таблиця 1

Кількісна оцінка ступеня ризику для українських підприємств з розподілом за розмірами у розрізі видів діяльності (2022 р.) [1]

Вид діяльності	Код КВЕД	Рівень ризику			
		всі підпр-ва	великі підпр-ва	середні підпр-ва	малі підпр-ва
Середнє значення		0,024	0,021	0,026	0,029
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	A	0,006	0,004	0,005	0,009
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	B	0,011	0,002	0,056	0,031
Переробна промисловість	C	0,013	0,01	0,018	0,019
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	D	0,035	0,023	0,058	0,012
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	E	0,037	0,052	0,034	0,026
Будівництво	F	0,013	0,00001	0,01	0,017
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	G	0,013	0,009	0,015	0,014
Транспорт, складське господарство, пошта та кур'єрська діяльність	H	0,025	0,026	0,022	0,029
Тимчасове розміщування й організація харчування	I	0,03	0	0,033	0,033
Інформація та телекомунікації	J	0,027	0,007	0,042	0,054
Фінансова та страхова діяльність	K	0,012	0	0,01	0,014
Операції з нерухомим майном	L	0,023	0	0,037	0,019
Професійна, наукова та технічна діяльність	M	0,008	0	0,008	0,023
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	N	0,013	0,003	0,014	0,018
Освіта	P	0,049	-	0,022	0,077
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	Q	0,023	0,016	0,021	0,047
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	R	0,077	0,185	0,056	0,051
Надання інших видів послуг	S	0,017	-	0,013	0,021

Відповідно до видів діяльності можемо виділити основні три групи підприємств:

- 1) з меншим рівнем ризику у порівнянні з загальними показниками економіки (підприємства секцій A, F, G, R);
- 2) з більшим рівнем ризику у порівнянні з загальними показниками економіки (підприємства секцій E, H, P, Q, R);
- 3) з непередбачуваним рівнем ризику, де він може бути як вище так і нижче у порівнянні з загальними показниками економіки (підприємства секцій B, C, D, I, J, N, S).

Таким чином, маючи ці групи, інвестори можуть приймати своєчасні та аргументовані рішення стосовно вкладення грошових коштів у зазначені вище галузі економіки, приймаючи до уваги їх рівень ризику і потенційної рентабельності. В умовах економічної нестабільності і невизначеності, важливим чинником стратегії є антикризове управління, одним із початкових кроків якого є антикризова програма, яка має бути розширеною та розроблятися на підставі проведеної діагностики фінансового стану та загрози банкрутства підприємства, наслідків виникнення ситуації банкрутства, оцінки можливостей підприємства щодо локалізації кризи. Також варто розглядати перспективи розширення ринків і пошук нових клієнтів [2].

Отже, кризові ситуації створюють як загрози, так і нові можливості для підприємств. Успішність бізнесу в кризовий період залежить від здатності швидко адаптуватися, знижувати ризики та використовувати можливості для розвитку. Розробка ефективної антикризової стратегії є ключовим фактором виживання та процвітання підприємства.

Список використаних джерел:

1. Бабенко В., Назарова Т. Стратегії і інструменти оцінки ризиків управління підприємством в кризових умовах. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2024. Vol. 3, No. 4. Р. 9–16. doi: 10.46299/j.isjmef.20240304.02.
2. Багорка М.О., Писаренко В.В., Кадирус І.Г., Юрченко Н.І. Антикризовий маркетинг: навч. посіб. Дніпро: Журфонд, 2022. 344 с.
3. Скляр А. Що потрібно для ефективного підприємництва в умовах кризи. Dropplatforma URL: <https://blog.dropplatforma.com.ua/zarobitok/shho-potribno-dlya-efektyvnogo-pidpryyemnyctva-v-umovah-kryzy/>

Гордєєва-Герасимова Л. Ю.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

БІЗНЕС І СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ:

ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ СПІВПРАЦІ

Бізнес – це сукупність економічної, комерційної та виробничої діяльності, яку здійснюють фізичні особи, підприємці або організації для отримання прибутку та задоволення потреб споживачів. Він охоплює процеси використання природних